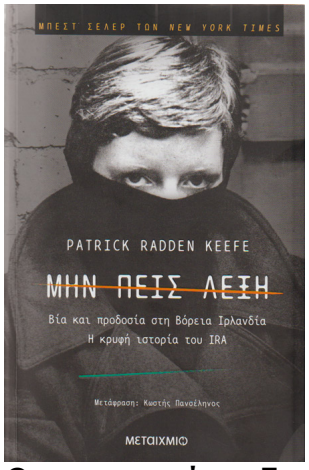

Ο συγγραφέας, δεν έγραψε μια έκθεση ιδεών, πάνω σε ότι νόμιζε, ή σε αυτά που του είπαν. Το περιεχόμενο του βιβλίου είναι απότοκο σοβαρής, δύσκολης, επίπονης και μακροχρόνιας έρευνας. Αυτό είναι το πρώ το εύσημο. Το δεύτερο έρχεται με τον τρόπο που το παρουσιάζει. Με τον γραπτό του λόγο. Αποφεύγοντας συστηματικά το φτηνό εντυπωσιασμό, δημιουργεί ένα βαθύ, σκληρό και σπαραξικάρδιο κείμενο, μένοντας ταυτόχρονα πιστός σε μια όσο το δυνατόν πιο αντικειμενική ιστορική προσέγγιση.

Το κάνει αριστοτεχνικά, χρησιμοποιώντας άπειρες πληροφορίες και ξετυλίγοντας τις τέμνουσες πορείες των ατόμων που ακολουθεί επί δεκαετίες. Και όταν συμβαίνει αυτό, όταν τέμνονται, συνήθως γίνεται κάτι αποτρόπαιο, κάτι βαθιά απεχθές που ενίοτε συνοδεύεται από κάτι εξόχως συγκινητικό. Η όλη συνθήκη, θυμώνει πολύ τον αναγνώστη, αλλά σε κάθε περίπτωση πολύ λιγότερο απ' ότι τον καταθλίβει.

Στην εξέλιξη της ανάγνωσης, νιώθει αλλεπάλληλα χτυπήματα, μέχρι την τελευταία παράγραφο, της τελευταίας σελίδας, της κάθε ενότητας, οπότε έρχεται το ισχυρότερο. Και στη επόμενη ενότητα ή κεφάλαιο, πάλι τα ίδια. Δεν μπορεί παρά να κερδίσει και τον πιο δύσκολο, πιο αδιάφορο, πιο μίζερο αναγνώστη.

Το αντικείμενό του, είναι οι διαβόητες «Ταραχές», η αδυσώπητη εκείνη τριακονταετής σύγκρουση από τα τέλη της δεκαετίας του '60 έως τη Συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής του 1998. Με εθνικιστικό, πολιτικό και θρησκευτικό περιεχόμενο, η σύγκρουση κλιμακώθηκε σε μια αναμέτρηση χωρίς κανένα όριο, δίχως οποιοδήποτε κανόνα.

Η αφήγησή του ξεκινά σκοτεινά με την απαγωγή της Τζιν Μακόνβιλ (Jean McConville) από τον Προσωρινό Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό (Provisional Irish Republican Army). Ήταν Δεκέμβριος του ’72, η Μακόνβιλ ήταν 38 ετών χήρα από τον Ιανουάριο του ίδιου έτους έχοντας χάσει τον σύζυγό της από καρκίνο και μετά από 14 εγκυμοσύνες ήταν μητέρα δέκα παιδιών. Κατοικούσαν στο καταθλιπτικό συγκρότημα κατοικιών Ντίβις (Divis Flats) που περιγράφεται ως *«ένας εφιάλτης από πίνακα του Έσερ, ένας τσιμεντένιος λαβύρινθος από σκάλες, διαδρόμους, ξέχειλα διαμερίσματα και ανελκυστήρες μονίμως εκτός λειτουργίας»* (σ.19). Ταυτόχρονα όμως, το Ντίβις ήταν προπύργιο του I.R.A., από όπου εξαπολύονταν τακτικά επιθέσεις εναντίον του Βρετανικού Στρατού και της Βασιλικής Αστυνομίας του Όλστερ (R.U.C.).

Το συμβάν αυτό αποτελεί έναν από τους άξονες του βιβλίου, που καθώς περνούν τα χρόνια ζητούσε εξιχνίαση, την ώρα που τα παιδιά της μεγάλωναν σε ένα φοβικό περιβάλλον.

Στη δίνη της κλιμάκωσης της σύγκρουσης, τότε που όλα έφτασαν στα απώτερα άκρα αποδεικνύεται ότι και η Βρετανική κυβέρνηση, έχοντας ήδη εμπειρία σε τεχνικές ανάκρισης σε Παλαιστίνη, Μαλαισία, Κένυα και φυσικά Κύπρο, υπέπεσε σε ποινικά αδικήματα για να εκφραστεί διακριτικά. Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, παρά το γεγονός ότι απεφάνθη πως οι ανακρίσεις ήταν μεν απάνθρωπες και ταπεινωτικές, αλλά δεν αποτελούσαν βασανιστήρια (σ.104 – 105). Συμπληρώνεται δε, ότι πάνω σε αυτές τις αποφάσεις η κυβέρνηση G.W. Bush ανέπτυξε τις δικές της τεχνικές «ενισχυμένης ανάκρισης», δικαιολογώντας ακραία βασανιστήρια.

Οι απαράδεκτες ή έστω ασυνήθιστες για συντεταγμένο κράτος δικαίου τακτικές υπογραμμίζονται και από την ύπαρξη της καθαρά παρακρατικής M.R.F. που ήταν τόσο μυστική ώστε μπορεί να σήμαινε Mobile Reconnaissance Force (Κινητή Δύναμη αναγνώρισης), ή Military Reaction Force (Στρατιωτική δύναμη Αναγνώρισης). Πέρα από τις παρακολουθήσεις η τριακονταμελής ομάδα που είχε επιλεγεί από άνδρες και γυναίκες από κάθε σώμα του στρατού ανελάμβανε δολοφονίες με όπλα που χρησιμοποιούσε ο I.R.A. προκειμένου να δημιουργήσει επιπλέον σύγχυση.

Σε μια παράνομη, παραστρατιωτική οργάνωση όπως ο I.R.A. που είχε εμπλακεί σε μια μακρόχρονη σύρραξη χαμηλής έντασης με θύματα κατά μείζονα λόγο πολίτες, η ασφάλεια έπαιζε τεράστιο λόγο. Για αυτό η εύρεση και η εκτέλεση «καρφιών» είχε αντίστοιχη σημασία. Έτσι όταν υπήρχαν αποδείξεις ή βάσιμες ενδείξεις για κάποιο πληροφοριοδότη οι μέρες του ήταν μετρημένες. Άλλες φορές άφηναν τον νεκρό σε δρόμο προς παραδειγματισμό. Άλλες τον εξαφάνιζαν θάβοντάς τον σε μυστική τοποθεσία. Ενδεικτικό, ότι το λείψανο της Τζιν Μακόνβιλ βρέθηκε τυχαία μετά από δεκαετίες και αφού τα παιδιά

της είχαν ταλαιπωρηθεί, μετά από πληροφορίες, με άλλες εκσκαφές.

Το παιχνίδι ήταν τόσο βρώμικο και αδυσώπητο, τόσο απρόβλεπτο και μπερδεμένο, ώσπου κάποια στιγμή αποκαλύφθηκε ότι ακόμα και ένα από τα πιο σημαντικά στελέχη του I.R.A., ο Φρέντυ Σκαπατίτσι (Freddie Scappaticci) γνωστός και ως Stakeknife (μπριζολομάχαιρο) που ήταν επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικής Ασφάλειας για τη Βόρεια Διοίκηση αποδείχθηκε διπλός πράκτορας. Αυτός που ο ρόλος του στην οργάνωση ήταν να βρίσκει και να εκτελεί τα «καρφιά», ήταν το καρφί. (σ.345)

Θίγεται λεπτομερώς ο τρόπος πως μια κοπέλα σε μετεφηβική ηλικία, μετατρέπεται από φιλήσυχος πολίτης σε δραστήριο μέλος, ικανό να οπλίσει βόμβες ή να συνοδεύσει αντιπάλους στο εκτελεστικό απόσπασμα (σ.126). Ασφαλώς υπάρχουν συνέπειες. Εξίσου βασανιστικές που μετατρέπουν τη ζωή σε μαρτύριο, όχι μόνον από τις δικαστικές αποφάσεις, αλλά και από τις τύψεις, τις αστοχίες της προσπάθειας που κυριεύουν τους δράστες. Τέτοια περίπτωση ήταν η Ντολόρες Πράις (Dolours Price), η οποία κατά μείζονα λόγο μνημονεύεται, από την ειρηνική πορεία διαμαρτυρίας κατά των διακρίσεων εις βάρος των Καθολικών από το Μπέλφαστ στο Ντέρι τον Ιανουάριο του ’69, που κατέληξε σε μακελειό εις βάρος των ανυπεράσπιστων διαδηλωτών, σε ενέδρα Προτεσταντών στη γέφυρα Μπεντόλετ (Burntollet). Ο καθηγητής Paul Bew, ακαδημαϊκός στο Queen's University Belfast, ο οποίος ως φοιτητής είχε συμμετάσχει στην πορεία, περιέγραψε την ενέδρα ως *«η σπίθα που άναψε τη φωτιά στο λιβάδι»*
.

Μαζί με άλλους πρωταγωνιστές των ζοφερών εκείνων εποχών, ο συγγραφέας παρακολουθεί στενά τρία πρόσωπα. Την πορεία, τους ρόλους και το αποτύπωμα που αφήνει η ένοπλη δράση στους χαρακτήρες τους. Είναι η προαναφερθείσα Ντολόρες Πράις, ο Μπρένταν Χιούζ (Brendan Hughes), ο Τζέρυ Άνταμς (Gerry Adams). Οι δυο πρώτοι ενέχονται για συμμετοχή σε διάφορες πράξεις ωμής βίας, αλλά και της απεργίας πείνας κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού τους σε σωφρονιστικά ιδρύματα. Υπέστησαν και βίαιη σίτιση. Στην εποχή της ακμής της δράσης τους, είχαν το φωτοστέφανο του ήρωα, ανάμεσα στους συνοδοιπόρους τους.

Μετά το πέρας της ένοπλης εμπλοκής τους δεν κατάφεραν να επανέλθουν σε μια φιυσιολογική ζωή. Η Ντολόρες, παρά το γεγονός ότι παντρεύτηκε έκανε οικογένεια, βασανιζόταν. Το ίδιο και ο Χιούζ που ζούσε φτωχικά μονολογώντας: «π
οτέ δεν ξεφεύγεις εντελώς από τη φυλακή».

Ο τρίτος, ο Τζέρυ Άνταμς, ενώ υπάρχουν ενδείξεις ότι είχε ηγετικό ρόλο στον I.R.A. και σε αποφάσεις για εκτελέσεις, όπως π.χ. εκείνη της Τζίν Μακόνβιλ, πράξεις που ουδέποτε αποδέχτηκε, αναδείχτηκε σε πρόεδρο του Sinn Féin επί τριακονταπενταετία. Εννοείται ότι οι σύντροφοι από το παρελθόν, κυρίως η Πράις και ο Χιούζ τον απέρριψαν και συχνά έκαναν λόγο για βαθιά υποκρισία, καθώς υποστήριζαν θερμά την άποψη για τις διαταγές εκτελέσεων, και τοποθετήσεις βομβών, από μέρους του.

Υπάρχει και η άποψη πως μετά από τέτοιο παρελθόν, όποιος συνομιλεί, συναλλάσσεται με σημαντικές προσωπικότητες του πολιτικού κόσμου, γίνεται τόσο συστημικός που δεν μπορεί να απολαμβάνει πλέον της εμπιστοσύνης των πρώην συντρόφων του.

Οι 444 σελίδες του βιβλίου, υπάρχουν και άλλες 82 με σημειώσεις για τις πηγές, είναι γεμάτες με ένα κράμα ακραίας βίας, αποφασιστικού στο όριο του παράλογου ηρωισμού και ασφαλώς αντιστοίχων δραμάτων, όπως λ.χ. στη σ. 200 όπου περιγράφεται πως οι γονείς της Πράις αντέδρασαν όταν είδαν τις κόρες τους, διότι συμμετείχε και η αδελφή της Ντολόρες, η Μάριαν, στην απεργία πείνας: *«Δεν θα τους ζητήσω να τα παρατήσουν»*.

Υπάρχουν δεκάδες αφηγήσεις για την αδυναμία των μελών να συμπορευτούν με τις εξελίξεις, με την ειρηνευτική συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής, σοκαρισμένοι από τις κακουχίες της φυλακής, των απεργιών πείνας, την κατάθλιψη, τη ροπή στο αλκοόλ. Αντίστοιχα υπάρχουν και οι δύσβατοι δρόμοι που περπάτησαν τα θύματά τους, όπως τα παιδιά της Μακόνβιλ, κάποια από τα οποία σαν να μην αρκούσε η ορφάνια, ξυλοκοπήθηκαν και κακοποιήθηκαν σεξουαλικά στα ιδρύματα που μεγάλωσαν. Κάποιο άλλο, ενήλικας πια, όταν μια μέρα μπήκε σε ένα ταξί, αναγνώρισε έναν από την ομάδα που απήγαγαν την μητέρα τους.

Είναι πολύπλοκο, το πελώριο αυτό θέμα και στο πέρασμα του χρόνου έχει αφήσει πολλά θύματα και περισσότερα τραύματα. Ο P. R. Keefe, με ιρλανδέζικες ρίζες και αυτός, εργάστηκε με ακεραιότητα και πίστη προκειμένου να γίνει αντιληπτό το μέγεθος αυτού του δράματος.

υ.γ. ...ευχαριστίες στον Chris M. που είχε την καλοσύνη να μου δανείσει το βιβλίο.